

No va ser tal com sembla

Dm, 9/03/2021 per Josep Maria Solà

[Mirant el text](#)

Dolor i nostàlgia profunda per la pàtria llunyana i perduda, amor indestructible per la ciutat santa, Jerusalem, ara destruïda i un odi furibund vers els autors del gran desastre que representa l'exili i la deportació. Tot això és que trobem en salm 137 que avui, diumenge quart de Quaresma (cicleB) llegim (Sl 137 1-6) menys la part que fa referència a l'odi a Babilònia.

El teló de Fons del salm és l'Exili a Babilònia. Històricament els fets van anar així: L'any 597 aC. fruit d'una revolta contra l'imperi babilònic, Nabucodonosor feu una primera deportació, oficials i homes importats foren enduts cap a Babilònia; el rei Joaquim fou deportat i substituït per Sedecies (2Re 24,8-17), segons Jeremies els deportats foren 3023. L'any 589 aC. començà el setge definitiu per part de Nabucodonosor. L'estat de Judà confiant en el suport d'Egipte, s'enfrontà obertament contra Babilònia. A finals de juny del 587 aC. Caigué Jerusalem i Sedecies fou deportat a Babilònia (2 Re 25,1-21). Els personatges importants més rebels als dominis babilònic foren perseguits i executats (2 Re 25,19-21). Segons Jeremies (52,29) els deportats foren 832. Aquest profeta dona notícia d'una nova deportació amb 832 deportats (52,30).

El salm descriu la imatge melangiosa i poètica dels deportats instats a cantar amb les lires vora els rius de Babilònia. Això ens porta a imaginar com seria la seva vida a Babilònia; la seva situació no fou ni la presó ni l'esclavitud. Val a dir que en l'antiguitat hi havia esclaus de moltes menes. L'esclavitud més dura era la dels que treballaven en mines, en grans construccions o feines dures del camp, però també podien ser esclaus preceptors d'infants o administradors d'hisendes. És possible que alguns d'ells treballassin en l'administració pública, altres s'allistessin en unitats militars, altres potser van emprendre negocis. El que sí mostra el salm és que el record de Jerusalem els resguardà la identitat jueva i tot fa pensar que mantingueren la circumcisió i la pràctica del dissabte.

Que la vida dels deportats no fou tan desastrosa com hom pot imaginar ho demostra la carta de Jeremies (29,4-7) que encoratja als deportats a construir cases, plantar horts, casar-se i procurar el be de la ciutat. El profeta Ageu es queixa de la tardança a reconstruir el temple de Jerusalem perquè els deportats no volen tornar (Ag 1) i Zacaries fa una crida per estimular el retorn (2,10-11). Quan el Segon Isaïes parla dels camins que apareixen en el desert no fa altra cosa que estimular el retorn dels reticents (40,1-5; 43,19). La insistència en el retorn posa de manifest que les condicions de vida a Babilònia eren suportables i que el projecte de reconstrucció del país era un projecte molt costerut.

El salm contraposa dues ciutats, Babilònia i Jerusalem. Babilònia és el símbol de l'opressió i la maldat, és terra estrangera, és la residència dels ídols competidors de la sobirania del Senyor. Jerusalem és el símbol de la llibertat i la protecció de Déu. Els deportats es resisteixen a oblidar Jerusalem perquè oblidar-se'n no es redueix a una simple falla memorística sinó que adquireix la dimensió d'una apostasia. Per favorable que pogués ser l'estada a Babilònia res pot comparar-se a retorna a la pàtria estimada.

El salm és un cant de residència dels deportats. A diferència dels que han establert

família, han fet negocis, han prosperat i han acceptat les pràctiques religioses, a diferència dels resignats que pensen que no hi ha res a fer, ells són els que mantenen l'esperança, el record de Jerusalem els protegeix de quedar absorbits per la religiositat babilònica, el seu cant és l'expressió la incondicional afecció i apassionat amor a la ciutat santa.

Diumenge 4rt de Quaresma. 14 de Març de 2021